

Tytuł:	Czy masz / znasz prawo? O prawie autorskim i wolnych licencjach		
Grupa docelowa:	Uczniowie gimnazjum		
Autor:	Katarzyna Grubek		
Cele:	Uczestnicy: <ul style="list-style-type: none"> • poznają podstawy prawa autorskiego • dowiedzą się, jak bezpiecznie korzystać z zasobów dostępnych w internecie nie łamiąc praw autorskich • poznają zasady i możliwości działania w ramach dozwolonego użytku • poznają rodzaje wolnych licencji oraz zasady korzystania z nich i tworzenia własnych materiałów • dowiedzą się, jak tworzyć i udostępniać odpowiedzialnie własne utwory w Internecie. 		
Przebieg zajęć:			
Kolejne kroki	forma/metody pracy/pmówienie/uwagi dla trenera	czas	potrzebne/sugerowane materiały
1. Wprowadzenie	Przedstawienie się trenera Przedstawienie celów warsztatów, ram czasowych (przerwy itp.): wyświetl slajd z celami warsztatów dla uczniów (albo pokaż flipchart z zapisanymi celami) Ewentualnie szybki kontrakt (zasady podczas warsztatów wymienione przez uczniów i spisane na flipczarcie)	5 min.	Slajd prezentacji z celami warsztatów bądź flipchart
2. Integracja grupy i wstęp do	„Co wiem o prawie autorskim....”.	20 min.	- Biała kartka A4 dla każdego

<p>tematu warsztatów, wiedza na temat prawa autorskiego</p>	<p>To ćwiczenie, które poprzez metaforę sprawdza wiedzę i świadomość uczniów odnośnie prawa autorskiego.</p> <p>Każdy uczestnik warsztatu otrzymuje białą kartkę A4. „Spróbujcie za pomocą tej kartki przedstawić stan swojej wiedzy na temat prawa autorskiego. Możecie to zrobić, tak jak chcecie, możecie użyć dodatkowych narzędzi: nożyczki, kredki, ale również „podziałać” bez narzędzi. Macie na to 1 minutę”.</p> <p>Po tym czasie następuje po kolei prezentacja uczestników (imię, czym się interesuje) i odwołanie się do metafory kartki: dlaczego w ten sposób użyłem/użyłam kartki?</p> <p><i>Uczniowie mogą zaginać, ciąć kartkę, pozostawić ją białą, coś na niej narysować itp.</i></p> <p>Każdy uczestnik pisze również swoje imię na kawałku taśmy papierowej i przykleja na ubranie.</p>		<p>- Taśma papierowa (bądź kartka samoprzylepna na kopertę)</p> <p>- pisaki, kredki, nożyczki</p>
<p>3. Czym jest utwór</p>	<p>1. Poproś uczniów o podanie przykładów utworów (tu daj chwilę na wymienianie; przykładowe odpowiedzi: wiersz, piosenka, klip, powieść, obraz, rysunek itp.)</p> <p>2. Podziel uczestników na grupy 4 osobowe, każda z nich dostaje czerwoną i zieloną kartkę A4 oraz zestaw 12 przykładów pojęć. Zadaniem grupy jest zastanowienie się, czy podane przykłady są utworami w myśl prawa autorskiego, czy nie. Jeśli grupa uzna, że dany obrazek jest utworem przyczepia go do zielonej kartki, jeśli uzna że nie jest - przyczepia do czerwonej kartki.</p> <p>3. Omów zadanie. Masz powiększony zestaw pojęć i podzielony flipchart na pół (u góry przyklejone zielone kartki, na dole czerwone). Poproś po kolei grupy, by umieścili kolejne pojęcia i uzasadnili swój wybór.</p>	<p>15 min.</p>	<p>- Zielone i czerwone kartki na grupę</p> <p>- Zestawy 12 pojęć (np. 5 kompletów na 20osobową klasę) – załącznik 1</p> <p>Przykładowe pojęcia:</p> <p>Utwory:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. komentarz słowny na forum internetowym 2. przebój Moniki Brodki „Horses” 3. rysunek kwiatków wykonany przez trzyletnią Zosię 4. mem internetowy

	<p>4. Po przydzieleniu pojęć wg wskazówek uczniów, poproś ich o próbę podania definicji utworu.</p> <p>5. Następnie podaj definicję utworu zgodnie z art. 1 ustawy z 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 90, poz. 631 ze zm.) – znajdziesz ją w prezentacji ppt.</p> <p>6. Wróć do zadania – zapytaj raz jeszcze uczniów, czy chcą wprowadzić zmiany – wprowadź je, jeśli są konieczne i podaj uzasadnienie. Poproś też o podanie przykładów ich utworów – jako twórców, np. niech się odniosą do działalności w internecie</p> <p>*Warto dodać „przypis” i dopowiedzieć, że zdarzają się dyskusje, co jest utworem, a co nie jest, nie wszystko jest czarno-białe.</p>	<p>5. zdjęcie zachodu słońca 6. powieść „Zmierzch” Stephenie Meyer 7. selfie</p> <p>Uzasadnienie: zgodnie z definicją, to „przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, ustalony w jakiejkolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia”</p> <p>Nie są utworami:</p> <p>8. pomysł na książkę o dziewczynie zakochującej się w wampirze (<i>prawo nie chroni idei</i>) 9. autobusowy rozkład jazdy (spis godzin i przystanków) (<i>nie jest to przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze; rodzaj urzędowego zapisu</i>) 10. książka telefoniczna (spis alfabetyczny) (<i>nie jest to przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze; rodzaj urzędowego zapisu</i>) 11. wzór matematyczny na pole trójkąta zapisany na tablicy przez nauczyciela (<i>bo to koncepcja matematyczna,</i></p>
--	---	--

			<p><i>ustalony wzór</i> 12. ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych z dn. 4 lutego 1994r. (Dz. U. 1994 nr 24 poz. 83) – <i>(bo to akt normatywny – czyli ustawa)</i></p> <p>Prezentacja – slajd z definicją utworu</p> <p>komentarz: Utworem nie jest pojęcie (np. wiersz), ale konkretna realizacja (tzn. konkretny wiersz). Tzn. nie każdy wiersz jest utworem tylko dlatego, że jest wierszem. Utworem będzie dopiero jeżeli jest twórczy. Na to trzeba uważać.</p>
<p>4. Słowo o prawie autorskim</p>	<p>1. Porozmawiaj przez chwilę z uczniami. Poproś o to, by podali przykłady ich własnych działań: „Ja jako twórca kultury...” (możliwe odpowiedzi: prowadzę bloga, tworzę muzykę, robię zdjęcia, rysuję komiksy, tworzę memy itp. „Ja jako użytkownik kultury...” (oglądam filmy, czytam książki, ściągam muzykę z internetu...)</p> <p>Wy tłumacz, że każdy z nas ma prawo do korzystania z dóbr kultury, do dzielenia się nimi, do tworzenia – krótko mówiąc do uczestnictwa w kulturze. Są prawa autorskie twórców i prawa użytkowników.</p> <p>2. Utwory są chronione prawem autorskim – tu możesz przejść</p>	<p>15 min.</p>	<p>Prezentacja – slajd o prawie autorskim</p> <p>Tu może się przydać czytelna infografika czytelna dla uczniów: autor – prawa//Użytkownik - prawa http://centrumcyfrowe.pl/infografika-o-prawie-autorskim/</p>

do definicji prawa i podziału na prawa osobiste i majątkowe.

Wspomnij, że są sytuacje i przepisy w ustawie, gdzie mamy możliwość korzystania z utworu na bardziej swobodnych warunkach, np. domena publiczna (definicja na prezentacji ppt); o dozwolonym użytku i wolnych licencjach będzie mowa w kolejnych ćwiczeniach).

Ale zawsze trzeba pamiętać o właściwym oznaczeniu utworu, z którego korzystasz:

Należy podać: imię i nazwisko lub pseudonim autora oraz źródło: link lub tzw. adres bibliograficzny – tytuł, rok ukazania się, informacje o wydawcy

3. Czas na dyskusję:

- Jak myślicie, skąd się wzięła idea “prawa autorskiego”? Dlaczego warto przestrzegać tego prawa? Czy tylko dlatego, że za łamanie prawa jest karane? Wyobraź sobie, że piszesz książkę, nad którą spędzasz 2 lata i ktoś wydaje ją pod swoim nazwiskiem? Co czujesz?
- Zapytaj uczniów, w jakich sytuacjach brak wiedzy na temat prawa autorskiego może im zaszkodzić?

- wysłuchaj uczniów, możesz ich ukierunkować podpowiadając sytuacje, np. zamieszczenie zdjęcia ulubionego aktora na blogu, który prowadzisz (nie upewniłeś się, co do źródła zdjęcia); podłożenie popularnego utworu muzycznego, np. Nirvany jako ścieżki dźwiękowej do nagranych przez siebie filmu i upublicznienie filmu na stronie szkoły; zamieszczenie bez pytania zdjęcia zrobionego przez twojego kolegę na twoim profilu na Facebooku; itp.

Dodaj, że znajomość prawa autorskiego jest potrzebna, żeby móc korzystać z kultury w sposób legalny.

<p>5. Legalne/nielegalne Czym jest dozwolony użytek</p>	<p>1. Podziel uczestników na grupy (np. 2-4 osobowe). Każda grupa otrzymuje zestaw działań - (wykorzystanie utworów na różne sposoby). Zadaniem grup jest zastanowienie się czy i jakie wątpliwości prawne wiążą się z poniższymi działaniami?". Jako pytanie pomocnicze możecie dodać: Jakie okoliczności muszą być spełnione, aby poniższe działania były legalne?". Uczniowie szukają uzasadnienia dla odpowiedzi.</p> <p>2. Po ok. 5 min. Grupy po kolei prezentują swoje odpowiedzi na forum.</p> <p>3. Odnieś się do odpowiedzi, i uzupełnij/zweryfikuj informacje odnośnie każdej sytuacji: możesz poprosić uczniów o podsumowanie i próbę wyciągnięcia wniosków (dla trenera jest klucz odpowiedzi)</p> <p>4. Przejdź do informacji na temat dozwolonego użytku – wyświetl informacje na slajdzie prezentacji. Przekaż uczniom informacje, co można robić w ramach dozwolonego użytku (cytować, kopiować, ściągać z internetu, rozpowszechniać wśród rodziny i znajomych), a czego nie można robić. Wprowadź też pojęcie cytatu i plagiatu.</p> <p>Przypomnij, że zawsze należy podać autora i źródło cytatu.</p>	<p>15 min.</p>	<p>Karty dla uczniów (i dla prowadzących ze wskazówką: raczej legalne/raczej nielegalne)</p> <p>uwaga dla trenera do ćwiczenia z pytaniami: - mogą pojawić się komentarze czy pytania o inne możliwe sytuacje - bywa, że interpretacja wtedy nie będzie jednoznaczna. Dlatego nie pytamy, czy dane działanie jest legalne/nielegalne, tylko właśnie o to, jakie warunki powinny zostać spełnione, aby były legalne.</p> <p>- prezentacja (slajd) o dozwolonym użytku, cytacie, plagiacie</p>
<p>6. Wolne licencje</p>	<p>1. Poproś dwie chętne osoby, żeby podeszły do tablicy/flipczartu i narysowały dowolne rysunki. Jedną z nich poproś, żeby podpisała się przy rysunku. Drugą, żeby też podpisała się przy swoim rysunku i napisała „do wolnego użytku”.</p> <p>Poproś dwie inne osoby, żeby podeszły i zrobiły zdjęcie rysunkom telefonem.</p> <p>Zapytaj grupę, co osoba, która fotografowała pierwszy rysunek, może zrobić ze zdjęciem. Przypomnij o istnieniu prawa autorskiego.</p> <p>Zapytaj, co można zrobić z drugą fotografią, jeśli autor rysunku</p>	<p>40 min.</p>	<p>Prezentacja: Definicja wolnych licencji, rodzaje wolnych licencji Flipczart, pisaki</p> <p>Rodzaje wolnych licencji – zapis, symbole – na slajdzie, ale również do rozdania dla uczniów</p>

	<p>zastrzega, że można dowolnie go używać. Co to znaczy? Co można z nim zrobić?</p> <p>2. Wprowadź pojęcie wolnej licencji.</p> <p><i>Informacja uzupełniająca dla trenera (wg „Wolne licencje” edukacjamedialna.edu.pl, CC-BY-SA 3.0): Prawa majątkowe działają w ten sposób, że twórca musi wyrazić za każdym razem zgodę na wykorzystanie jego utworu. W wielu sytuacjach jest to niepraktyczne i niepotrzebne. Każdy twórca, więc i ty, może samodzielnie określać rodzaj współpracy ze swoim odbiorcą. Współpraca ta polega na ustaleniu, w jakim zakresie odbiorca-użytkownik korzystać będzie ze swoich podstawowych praw.</i></p> <p><i>Prawa użytkowników według Definicji Wolnych Dóbr Kultury:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Dostęp — możliwość zapoznania się i odtwarzania.</i> • <i>Rozpowszechnianie — dzielenie się z innymi.</i> • <i>Adaptacja — twórcze przetworzenie, tworzenie utworów zależnych.</i> • <i>Rozpowszechnianie adaptacji — dzielenie się z innymi efektami swojej twórczej pracy.</i> <p><i>Wolna licencja to mechanizm prawny, który pozwala na przekazanie użytkownikom prawa do nieograniczonego korzystania z utworu. Dzięki wolnej licencji można podważyć monopol autorski, który zawiera się w zdaniu: „Wszelkie prawa zastrzeżone” (all rights reserved). W ten sposób pozwalamy innym korzystać ze swojej twórczości bez konieczności pytania nas nieustannie o zgodę. Oczywiście, twórca zachowuje</i></p>	<p>Przygotowany zestaw portali, stron – gdzie można znaleźć utwory na wolnych licencjach i otwarte zasoby</p> <p>http://otwartzasoby.pl https://wolnelektury.pl/</p> <p>http://creativecommons.pl/</p> <p>http://koed.org.pl/wp-content/uploads/2012/03/OZE_przewodnik_v4.pdf</p>
--	--	---

podstawowe prawa, takie jak rozpoznanie autorstwa i integralność utworu.

Na co dzień spotykamy się z materiałami publikowanymi na wolnych licencjach. Dzięki nim może się rozwijać np. Wikipedia — największa encyklopedia na świecie.

Dwie najbardziej znane wolne licencje to CC BY (Creative Commons Uznanie Autorstwa) i CC BY-SA (Creative Commons Uznanie Autorstwa — Na Tych Samych Warunkach). Zezwalają one na swobodne wykorzystanie, rozpowszechnianie i udostępnianie utworów. Licencja CC-BY-SA nakłada przy tym dodatkowy warunek — jeśli tworzysz nowy utwór, to również musi być on opublikowany na tej samej licencji.

Udostępniając utwory na wolnej licencji, jako twórca masz gwarancję, że utwór będzie podpisany twoim nazwiskiem. Użytkownikom pozwalasz na kopiowanie i rozpowszechnianie oraz wykorzystywanie i zmienianie twojego dzieła.

Zawsze dokładnie opisuj swoje dzieło: imię i nazwisko lub pseudonim, rodzaj licencji. Jeśli korzystasz z czyjegoś dzieła, również musisz dokładnie je opisać: imię i nazwisko lub pseudonim autora, źródło, czyli gdzie znalazłeś wykorzystywany utwór, oraz rodzaj licencji.

3. Opowiedz o przykładzie licencji Creative Commons (pokaż wszystkie licencje), skup się na dwóch wolnych licencjach: CC-BY oraz CC-BY-SA. Zwróć uwagę na obowiązek podania autora, źródła i licencji.

	<p>4. Podaj przykłady stron www, gdzie dostępne są utwory na wolnych licencjach: grafiki, muzyka itp. (są na slajdzie oraz na infografice, którą rozdasz uczestnikom)</p> <p>Jako przykład utworu, który powstaje na wolnej licencji i jest współtworzony przez użytkowników, podaj Wikipedię.</p>		
<p>7. Remiks - utwór zależny, wykorzystanie innych utworów jako cytatu</p>	<p>1. Powieś wydrukowane zdjęcia i poleć uczestnikom i uczestniczkom przygotowanie swojego napisu-komentarza (albo kilku), który znajdzie się na jednym (albo kilku) z nich. Zasugeruj hasła lub zdania, które pokazują ich przemyślenia lub są w sprzeczności z pozornym znaczeniem zdjęć. Uczestnicy i uczestniczki zapisują swoje pomysły na karteczkach samoprzylepnych i przyczepiają je do wybranego zdjęcia tak, żeby go nie zasłonić. Poproś chętne osoby o wyjaśnienie znaczenia ich hasła/komentarza.</p> <p>Na koniec zapytaj, czy uczestnicy i uczestniczki potrafią wskazać sytuacje, w których mogą wykorzystać wypróbowaną technikę. Kiedy może się ona przydać? Co wpływa na wartość i jakość remiksu?</p> <p>2. Podaj definicję remiksu. O czym trzeba pamiętać tworząc remiksy – przed rozpowszechnieniem swojego remiksu (poza zajęciami edukacyjnymi), należy sprawdzić status praw autorskich, licencję wykorzystanego utworu. Do swobodnego remiksowania można wykorzystać utwory na wolnych licencjach.</p> <p>3. Zapytaj, czy uczniowie znają przykłady remiksu, np. piosenek? Podaj przykłady na slajdach – jakie utwory uczestnicy rozpoznają</p>	<p>30 min.</p>	<p>Zdjęcia – na wolnych licencjach</p> <p>Pisaki, kredki, kartki, post-ity</p> <p>Na prezentacji slajd z przykładowymi grafikami – remiksami do ćwic. 2 (edumedialna.edu.pl?)</p> <p>Definicja remiksu, przykłady remiksów</p> <p><i>Pomoc dla trenera: Wszystko już zostało powiedziane” — to dziś często powtarzane powiedzenie. Rzeczywiście, czasem może się wydawać, że to prawda. Współcześni twórcy wielokrotnie wykorzystują w swojej pracy istniejące już dzieła. Zestawiają ze sobą wyrwane z kontekstu elementy, tworzą kolaże, zmieniają uporządkowanie poszczególnych części. Te i</i></p>

		<p><i>podobne działania nazywa się remiksowaniem.</i></p> <p><i>Powstające remiksy przeczą jednak wspomnianemu powiedzeniu. Nie są przecież prostym odtworzeniem wcześniej istniejących treści. Zmiana kontekstu wykorzystanych elementów wydobywa z nich inne znaczenia. Za przykład mogą posłużyć remiksy piosenek. Zmiana rytmu czy użytych instrumentów może sprawić, że atmosfera utworu będzie zupełnie inna, a tekst nabierze nowego sensu.</i></p> <p><i>Pojęcie remiksu najwcześniej upowszechniło się w muzyce. Później rozszerzyło się na wszystkie teksty kultury. Remiksowanie to technika możliwa do wykorzystania przy tworzeniu różnych materiałów, niekoniecznie posiadających wartość artystyczną.</i></p> <p><i>Zjawisko remiksowania jest niezwykle powszechne we współczesnej kulturze. Tak bardzo, że niektórzy określają</i></p>
--	--	---

ją mianem „kultury remiksu”.
Być może jest tak dlatego, że
tworzenie remiksów jest dziś
bardzo proste. Umożliwia to
dostępność technologii
cyfrowej. Spróbuj sobie tylko
wyobrazić tworzenie kolaży w
czasach, gdy nie można było
pobrać pliku z obrazem, ani
nawet go skserować. Przed
laty można było najwyżej
namalować kopię!

Wielkie możliwości technologii
cyfrowej są siłą napędową
naszej kultury. Ich
wykorzystywanie jest jednak
ograniczone prawnie. Każdy
skopiowany i wykorzystany
ponownie materiał ma
przecież autora, którego
prawa muszą być uszanowane.

Nie możemy **rozpowszechniać**
remiksów cudzych utworów,
chyba że:

- Mamy zgodę autora.
 - Zezwala na to licencja, na
której są one opublikowane.
- Pomocne w znajdowaniu
takich materiałów jest m.in.
przeszukiwanie baz takich jak
<http://otwartzasoby.pl/>.
Możesz też stosować

			<p><i>odpowiednie filtry w wyszukiwarkach (znajdziesz je np. w opcjach wyszukiwania zaawansowanego Google).</i></p> <p><i>•Są dostępne w domenie publicznej (minęło 70 lat od śmierci autora).</i></p> <p><i>Zawsze musimy też uhonorować autora oryginalnego materiału poprzez podanie jego imienia i nazwiska.</i></p>
<p>8. Dopasuj definicję do hasła – utrwalenie wiedzy</p>	<p>Zaproponuj uczniom na zakończenie zabawę w dopasowanie definicji do hasła – to pomoże im utrwalić sobie wiedzę o wszystkim, o czym była mowa na zajęciach.</p> <p>Podziel uczniów na 4-5 grup, każda otrzymuje „rozsypankę”, którą mają za zadanie dopasować (2 minuty).</p> <p>Każda grupa po kolei odczytuje hasła i definicje.</p>	5 min.	Kartki z hasłami i definicje – 5 kompletów
<p>9. Podsumowanie i ewaluacja:</p>	<p>Rundka – co zapamiętałem/am dla siebie z tych zajęć/ o czym będę pamiętać. + (albo) Rundka z kostką ewaluacyjną/ albo kupon ewaluacyjny/kosz i walizka. Ankiety</p> <p>http://www.mkidn.gov.pl/media/po2016/dokumenty/20160404_Miniporadnik_ewaluacji_cc_OST.pdf</p> <p>http://www.mkidn.gov.pl/media/po2016/dokumenty/20160404_Instrukcje_cc_OST.pdf</p> <p>http://www.mkidn.gov.pl/media/po2016/dokumenty/20160404_Kostka_cc_OST.pdf</p>	10 min.	Ankiety lub co trzeba

	http://www.mkidn.gov.pl/media/po2016/dokumenty/20160404_Kupon_ewaluacyjny_OST.pdf		
Uwagi/alternatywy:	<p>Każdy uczestnik otrzymuje słowniczek pojęć, o których była mowa na zajęciach, w tym opisy i rodzaje wolnych licencji, jak podpisać cytaty, jak podpisać wykorzystany utwór itp.</p> <p>Zamiast ćwiczenia o remiksie, można poćwiczyć z uczniami opisywanie utworów: wolne licencje, cytaty itp.</p>		
Projekt prowadzi: 	Partner Projektu: 	Patronat honorowy: <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> <div data-bbox="958 475 1099 528"> <p>Ministerstwo Cyfryzacji</p> </div> <div data-bbox="1151 469 1301 536"> <p>RZECZNIK PRAW DZIECKA Marek Michalak</p> </div> <div data-bbox="1352 475 1496 520"> <p>ORE OŚRODEK ROZWOJU EDUKACJI</p> </div> <div data-bbox="1608 475 1742 520"> <p>MINISTER EDUKACJI NARODOWEJ</p> </div> </div>	

Załącznik 1. DEFINICJE (do ćwiczenia rozsypanki - dopasuj definicje do haseł)

DOZWOLONY UŻYTEK	możliwość nieodpłatnego korzystania z dzieła bez zgody posiadacza praw majątkowych. Dozwolony użytek osobisty oznacza możliwość korzystania z dzieła, jak również kopiowanie go na użytek własny lub osób bliskich. Istnieje także dozwolony użytek publiczny, z którego korzystają biblioteki, muzea, archiwa i szkoły (zezwala na nieodpłatne - co do zasady - korzystanie z już rozpowszechnionego utworu na różne sposoby, które powodują udostępnienie go nieograniczonej publiczności).
DOMENA PUBLICZNA	zbiór utworów będących dobrem wspólnym, do których prawa autorskie wygasły (np. utwory Chopina) oraz utwory, które nigdy nie były chronione, bo zostały stworzone przed powstaniem prawa autorskiego oraz takie, które wyraźnie są wyłączone spod zakresu prawa autorskiego, jak np. materiały urzędowe.
WOLNE LICENCJE	licencje, które odpowiadają definicji Wolnych Dóbr Kultury i respektują prawa użytkowników, czyli zezwalają na korzystanie, rozpowszechnianie, modyfikowanie oraz rozpowszechnianie modyfikacji utworu.
PRAWO AUTORSKIE OSOBISTE	prawa niezbywalne chroniące więź twórcy z utworem. Jest to prawo do m.in. oznaczenia utworu swoim nazwiskiem lub pseudonimem, decydowania o tym, w jaki sposób jest po raz pierwszy rozpowszechniony, wykorzystywany i jakie zmiany mogą zostać wprowadzone w jego formie lub treści. Osobiste prawa autorskie trwają wiecznie i nie można ich przekazać na rzecz innych osób.
PRAWO AUTORSKIE MAJĄTKOWE	prawo twórcy do korzystania z utworu i rozporządzania nim. Jest to prawo zbywalne, co oznacza, że twórca może przenieść je na inne osoby lub udzielić zezwolenia na korzystanie z utworu (za wynagrodzeniem lub bez). Trwanie majątkowych praw autorskich jest ograniczone w czasie (70 lat po śmierci autora).
UTWÓR	Każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, ustalony w jakiegokolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia. <i>zgodnie z art. 1 ustawy z 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 90, poz. 631 ze zm.)</i>
CC-BY	Uznanie autorstwa 3.0 Polska – Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i

	wykonywanie utworu jedynie pod warunkiem oznaczenia autorstwa. Jest to licencja gwarantująca najszersze swobody licencjobiorcy
CC-BY-SA	Uznanie autorstwa-Na tych samych warunkach 3.0 Polska – Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu tak długo, jak tylko na utwory zależne będzie udzielana taka sama licencja. Jest to licencja używana przez Wikipedię i jej siostrzane projekty.
CYTAT	włączanie urywków utworów lub całości drobnych utworów do własnego dzieła.
PLAGIAT	Przypisanie sobie lub wprowadzenie w błąd co do autorstwa dobra niematerialnego stworzonego lub odkrytego przez inną osobę.
UTWÓR ZALEŻNY	opracowanie cudzego utworu. Ma w sobie jakiś twórczy wkład nowego autora, ale korzysta też z elementów utworu oryginalnego (macierzystego), np. adaptacja, tłumaczenie, remiks czy przeróbka
REMIKS	utwór, w którym wykorzystano i połączono elementy różnych innych dzieł. Dzięki nowemu kontekstowi zmieniają one swoje znaczenie. Pierwotnie termin "remiks" odnosił się tylko do utworów muzycznych i oznaczał zmianę aranżacji piosenki, połączenie jej pierwotnej wersji z innymi elementami dźwiękowymi.
Projekt prowadzi:	Partner Projektu:
 FUNDACJA nowoczesna Polska	 Collegium Civitas <i>Więcej niż studia!</i>
Patronat honorowy:	Dofinansowano ze środków:
 Ministerstwo Cyfryzacji	 RZECZNIK PRAW DZIECKA Marek Michałak
 ORE	 MINISTER EDUKACJI NARODOWEJ
<small>Centrum Rozwoju Edukacji</small>	

Załącznik 2. Działania legalne czy nielegalne?

Zastanówcie się, czy i jakie wątpliwości prawne wiążą się z poniższymi działaniami?.

Jakie okoliczności muszą być spełnione, aby poniższe działania były legalne?"

	Działania	Podpowiedzi dla osoby prowadzącej	
		Raczej legalne	Raczej nielegalne
1	ściągnięcie plików z serwisów przechowywania plików	x	
2	ściągnięcie plików za pomocą programów peer2peer		x
3	samodzielne oglądanie filmów na YouTube w domu	x	
4	nagranie własnej wersji piosenki Adele i wrzucenie na YouTube		x
5	zamieszczenie w internecie prezentacji ze zdjęciami z wakacji z podkładem muzycznym składającym się z kilku piosenek chronionych prawem autorskim		x
6	skserowanie rozdziału podręcznika do historii	x	
7	sprzedanie książek z poprzedniej klasy	x	
8	sprzedanie skserowanej książki do historii		x
9	wrzucenie zrobionego przez siebie zdjęcia do serwisu społecznościowego	x	
10	wrzucenie zdjęcia zrobionego przez kogoś do serwisu społecznościowego (bez zgody autora)		x
11	ściągnięcie filmów z YouTube na własny użytek	x	
12	tworzenie memów jako parodii	x	
13	zrobienie kopii albumu muzycznego koleżance	x	
14	słuchanie audycji radiowej na smartfonie w drodze do szkoły	x	
15	pokazanie krótkiego fragmentu filmu w ramach prezentacji na lekcji	x	
16	zainstalowanie chronionego prawem autorskim systemu operacyjnego pożyczonego od koleżanki		x
17	sprzedanie kopii gry komputerowej sąsiadom		x
18	odtworzyć bezpłatnie utwór muzyczny z płyty CD na szkolnej dyskotecce		x

Projekt prowadzi:

Partner Projektu:

Patronat honorowy:

Dofinansowano ze środków:

